El tabac, dels nadius americans al món

EL NEGOCI DEL TABAC

El tabac, utilitzat originàriament pels pobles indígenes d'Amèrica en rituals religiosos, va ser descobert pels europeus l'any 1492. Dos mariners espanyols que exploraven l'interior de l'illa de Cuba van observar que els indígenes fumaven unes fulles seques que desprenien una olor estranya.

Ben aviat, l'hàbit de fumar va arribar a Europa i es va posar de moda també a Catalunya, on molts catalans van veure en aquest producte una gran oportunitat de negoci. Un d'ells va ser Jaume Partagàs i Ravell, que va arribar a Cuba amb només 14 anys, procedent d'Arenys de Mar. El 1845 hi fundà una fàbrica de tabac que el convertí en un dels empresaris més rics de l'illa.

També el begurenc Pere Roger, conegut per les seves múltiples inversions, es dedicà al comerç del tabac. L'elaboració es feia en dues fases: primer, el conreu de la planta a les plantacions, conegudes a Cuba com a "vegas"; i després, la producció i manufactura a les fàbriques, on es creaven els famosos puros.

Jaume Partagàs i Ravell.

PIPES, CIGARS I LECTURA

Els homes podien fumar tabac de diverses maneres. Els més pobres enrotllaven les fulles seques en cigars o havans, mentre que els més benestants el fumaven en **pipes de fusta o de fang.** Aquestes pipes, sovint elaborades a Catalunya, s'exportaven també a Cuba.

L'any 1865, **la lectura en veu alta es va introduir a les fàbriques de tabac de l'Havana,** concretament a la fàbrica El Fígaro, gràcies a una iniciativa del polític liberal Nicolás Azcárate. L'objectiu era alleujar les llargues i repetitives jornades dels torcedors, mantenint-los atents i entretinguts mentre treballaven.

A les fàbriques es llegia bona literatura, però també horòscops, receptes de cuina, manifestos polítics, premsa de tot signe ideològic i tota mena de curiositats. Durant l'època colonial, les autoritats van intentar imposar lectures oficials com tractats d'història d'Espanya, però en moltes fàbriques amb administracions i sindicats més oberts, **hi entraren obres de Dostoievski, Víctor Hugo, Zola, i fins i tot Shakespeare o Dumas,** que ajudaren a despertar la consciència social del gremi.

Alguns personatges literaris van tenir tant d'impacte que van donar nom a famoses vitoles (etiquetes de puros): Sancho Panza, Romeo y Julieta, i sobretot els Montecristo, que encara avui són una de les marques d'havans més reconegudes del món.

PERE ROGER I LA FÀBRICA TABAQUERA "LA ROSA"

Un dels begurencs que més va destacar en el món del tabac va ser Pere Roger i Puig, emigrat a Santiago de las Vegas, a Cuba. Allà va fundar una fàbrica de tabac amb el nom de "La Rosa".

El 1959, amb una petita fortuna sota el braç, va tornar a Begur i va comprar una casa a un altre begurenc enriquit també a Cuba, Josep Carreras Frigola. Avui, aquella casa de doble galeria d'arcades a la façana posterior, decorada amb motius antillans i construïda en el més pur estil indià, és una de les imatges més pintoresques de Begur.

Són especialment notables els dibuixos als sostres i a les parets, així com les llànties d'aranya que decoren l'interior. Considerada una de les cases més senyorials del poble, forma part de la Ruta dels Indians i és visitada en ocasions especials.

DEL TABAC AL PAPER DE FUMAR

Francesc Roger i Barceló, fill de l'indià Pere Roger, va marxar a Cuba per continuar el negoci tabaquer iniciat pel seu pare. Allà va ampliar l'activitat familiar amb la fabricació de paper de fumar, sota la marca Jean-Roger, creada conjuntament amb un soci francès.

De tornada a casa, Francesc Roger no només va invertir en la indústria del corall, sinó que també va continuar produint paper de fumar des d'una fàbrica situada a Barcelona, consolidant així una nova branca del negoci familiar.